

SOKOLSKI GLASNIK

ORGAN JUGOSLOVENSKOG SOKOLSKOG SAVEZA

Izlazi svakog 1. i 15. u mesecu. - Godišnja pretplata 50 Din. - Uredništvo i uprava u Ljubljani, Narodni dom. - Telefon ured. 2543. - Račun pošt. št. 10.932. - Oglasi po ceniku

God. XI.

Ljubljana, 1. februara 1929.

Broj 3.

Ljubljana, 1. februara 1929.

DR. FRAN KANDARE (Ljubljana):

Pravice članstva ob pogrebih in na pokopališčih v Sloveniji.

Često čitamo, da je prišlo ob priliki pogreba kakšnega člana (zlasti v Sloveniji) do spora z duhovnikom ali cerkveno oblastjo, ker so ti branili članom v kroju udeležbo pri pogrebu ali ker niso dovolili, da se ta ali oni poslovi v imenu društva od pokojnika z nagrobnim govorom. Marsikdo se je pri tem vprašal, kdo trdi prav in je li cerkvena oblast upravičena braniti Sokolom v kroju, da se udeležijo pogreba in da se poslove v nagrobni govor od pokojnika.

To vprašanje se je v Avstriji, katero pravo povečini še tudi danes velja v Sloveniji, opetovano načelo, nikdar pa povoljno in nedvoumno rešilo, iz čezmili udeležbo pri pogrebu v kroju.

Čl. 14. naše vidovdanske ustave se glasi: »Državlani imajo pravico združevanja, zborovanja in dogovarjanja. Natančnejše odredbe o tem predpiše zakon. Na zborovanja ne sme nihče prihajati oborožen. Zborovanja pod milim nebom se morajo prijaviti pristojnemu oblastvu najmanj 24 ur po prej. — Državlani imajo pravico, da se združujejo v namene, ki po zakonu niso kaznjivi.«

Ustava predvideva natančnejše odredbe, ki pa še niso bile izdane. Veljala sta po prevratu še naprej društveni, kakor tudi zborovalni zakon od 15. novembra 1867, drž. zak. št. 134, odn. 135. Ta zakona sta pa bila razveljavljena z naredbo poverjenstva za notranje posle v Ljubljani z dne 25. novembra 1918, ministrski svet v Beogradu je pa s svojo naredbo z dne 20. maja 1919 začasno razveljavil to naredbo poverjenstva za notranje posle. Katero pravo velja sedaj v Sloveniji, je sporno. Upravne oblasti se drže obeh citiranih zakonov iz l. 1867., do čim jim sodišča odrekajo veljavnost (rešenje stola sedmorica odd. B v Zagrebu od 24. januarja 1927, K 15/27).

Za rešitev našega vprašanja pa ni bistvene važnosti, kateri zakon velja, in se s tem vprašanjem tudi ne moremo baviti na tem mestu, ker gre predvsem za odnošaje med društvi ter njihovimi člani ter cerkvenimi oblastmi.

Sokolska društva so bila po večini ustanovljena še po društvenem zakonu iz l. 1867, in jim ni odrekati pridobitvenih pravic, da nastopajo člani ob različnih prilikah, torej tudi ob pogrebi, korporativno ali v deputacijah v kroju ali z znaki. Tudi novostanovljena društva so pridobila iste pravice s tem, da so vzele oblasti njih pravila molče v poštev.

Predpisi zborovalnega prava kate-regakoli v poštev prihajajočega zakona se ne nanašajo na veselice, v narodu udomačene proslave in povorke, pogrebe, procesije in božje poti ter na shode ali nastope v svrhu izvajanja verskih obredov katerekoli priznane vere. Po zakonu iz l. 1867., čigar veljavnost priznavajo politične oblasti, je merodajno, da se obhod ne vrši zaradi kakšnega posebnega impulza, ampak da je prešel zaradi dolgotrajnega izvajanja ljudem v navado. Da velja to za pogrebe, je gotovo, ker obstoji že od pametneke običaj, da spremljajo znanci in sorodniki pokojnika na zadnji poti.

Šlo bi to proučevanje mora biti pravičnejše nego što je bilo dosadašnje, ko se je vršilo čisto pod uplivom onih, koji su tražili u prošlosti uzroke za naš razdor i deljenje. U preteranom historizmu nema za nas spasa. Moramo razumeti sadašnjost, sadašnjost vlastitu i tuđu, moramo spoznati naše stanovište u sadašnjem svetu i na temelju te spoznaje možemo graditi našu budućnost. To ne znači, ne spoznavajmo naše prošlosti, već znači prošlost razumeti prema današnjim prilikama, znači što više — naći u prošlosti i sadašnjosti smisao našega života i naše zadatke. U prošlosti smo imali potpuno poseban razvoj, koji je bio sprečavan i zadržavan. Ko gleda dakle samo i pre svega u prošlost, ne crpi iz nje sve one temelje, na kojima moramo graditi naš budućni razvoj. Iz toga sledi, da je naša prva zadaća, da spoznavamo veliko značenje našega današnjega položaja među svetskim narodima i evropskim državama, da spoznamo potrebe i zahteve današnjice i prema tom spoznanju uredimo svoju narodnu taktiku.

U parlamentarnim državama igra ulogu i to, kako su birači politički i uopšte naobraženi i svesni. »Sloboda nije uživanje, nego delo, neprekidno

Da je smatrati pogrebne svečanosti za nekaako pravo navade, je ob sebi umevno; zakonodajalec torej ni imel niti najmanjšega povoda, da bi predpisal za te navade privoljenje oblasti. Takih predpisov ne najdemo nikjer.

Nasprotno pa sme oblast sicer dopustne skupne obhode iz ozirov na narodno zdravje in telesno varnost udeležencev, kakor tudi iz ozirov na javni red in mir vsak čas prepovedati. To se tudi ob širjenju kužnih bolezni in ob priliki nemirov itd. dogaja.

Pravni položaj je torej v tem pogledu neizpremenjen in je tedaj še vedno merodajna odločba državnega sodišča na Dunaju z dne 19. januarja 1887, št. 6, ki razsoja, da društvo ne prekrši po pravilih določenega delokroga, če opravi pogreb vskljub ugovoru duhovna in vskljub temu, da se ta zaradi udeležbe društva odstrani, samo brez asistencije duhovna. Pogoj je le, da so člani društva po pravilih upravičeni udeleževati se pogrebom in drugih obhodov v posebnih krajih (s praporom).

Glede pogrebom in skupljanj ljudi ob takih prilikah se tedaj ne more govoriti o kakem posebnem dovoljenju, katerega naj bi dala politična oblast, ker temelje na starih običajih, ki jih zakon sam priznava. V tem zmislu se izreče tudi odločba kasacijskega dvora na Dunaju z dne 31. oktobra 1889, št. 6949, ki interpretira zborovalno pravo v tem pogledu tako: »Med narodom običajni sprevodi so samo oni, glede kojih se je stvorilo stalno pravilo in ki se ob gotovih prilikah brez kakšnega posebnega dogovora, samo vsled običaja, ponavljajo. Javnih obhodov pa, ki se vrše samo ob kaki posebni priliki vsled predhodnega sklepa udeležencev v svrhu slavlja kakšne določene osebe ali kakšnega posebnega dogodka, pa ni smatrati za med narodom običajne povorke.«

Ravno tako je odločilo državno sodišče na Dunaju dne 6. julija 1891, št. 111, da v pravilih predvidenih obhodov telovadnih društev ni smatrati za shode v zmislu zborovalnega zakona.

O tem tedaj, da se smejo člani sokolskih društev udeleževati skupno, v kroju ter s praporom pogrebom, že v Avstriji med pravniki ni bilo več spora in ga tudi danes ni. Če vskljub temu kdo zastopa drugačno stališče, stori to iz nevednosti ali iz sovražstva.

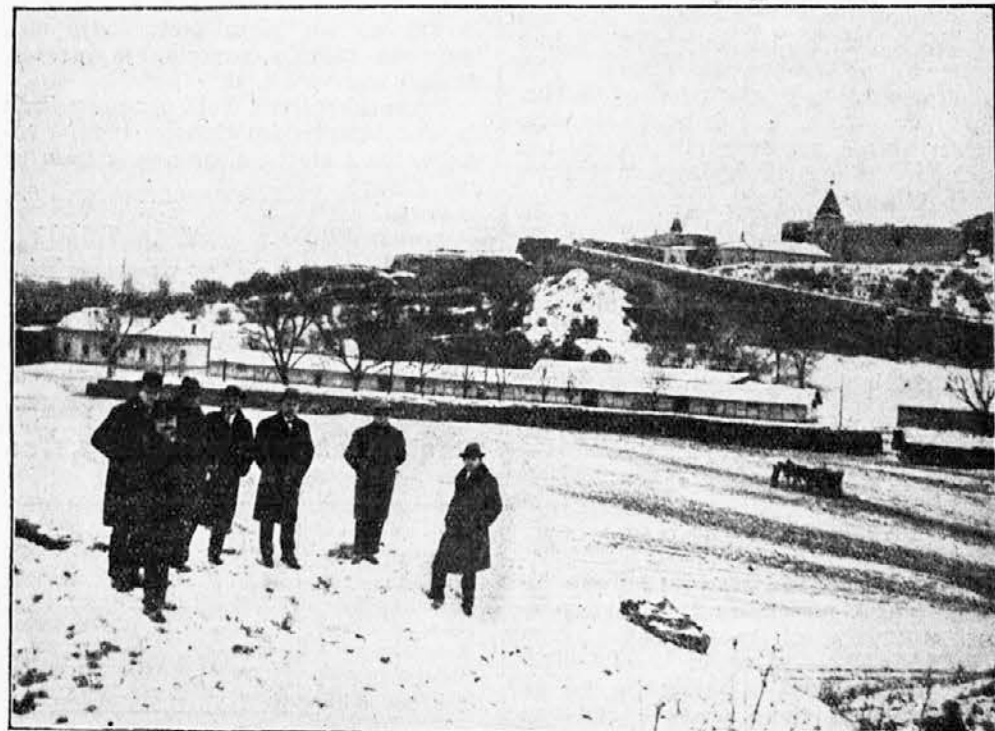
Bolj sporno je bilo v stari Avstriji vprašanje, ali je treba dovoljenja za nagrobni govor in kdo naj da tako dovoljenje. Treba je, preden se lotimo tega vprašanja, da poiščemo zakone, ki to vprašanje urejajo.

Čl. 14. ustave velja, da je treba zborovanje pod milim nebom prijaviti najmanj 24 ur poprej pristojnemu oblastvu da pa imajo člani sicer pravico združevanja, zborovanja in dogovarjanja. Natančnejše odredbe pa predpiše poseben zakon. Te določbe se da razlagati samo tako, da je subsumirati pod taka zborovanja, ki jih je treba prijaviti oblasti, ona, na katerih se debatira. Po § 5. zakona z dne 15. novembra 1867 ni treba prijavljati pogrebom in drugih shodov ali nastopov v svrhu izvrševanja dela u korist velikih kulturnih zadač moderne države. Parlamentarizem brez političke naobrazbe poslanika i birača je maskiran apsolutizam, koji vodi u propast.

Sokolstvo s obzirom na sve spomenuto iskreno pozdravlja otvoren, pošten i velik čin vladara, jer vidi u poštenoj i pravednoj upravi naše države jedino rešenje sviju pitanja, koja su razdvajala naš narod. Ali i samo u tome ne vidimo još rešenja, jer smo uvereni, da će spasiti naš narod čudorednost i naobrazba; i politička samostalnost je samo sredstvo do pravog narodnog života — koju ćemo izgubiti, ako kao narod prestanemo živeti čudorednim životom.

I upravo ovde je zadaća Sokolstva, da s pozitivnim radom pomaže graditi veliku budućnost naroda. Intenzivnim telesnim vaspitanjem dići ćemo narod telesno i duševno — posvetimo svu pozornost telesnom vaspitanju naše omladine — posvetimo pozornost svetnomu radu među narodom.

Svuda je dovoljno rada, a u našim redovima treba još više oduševljenja i idealizma. Toga nam ne manjka, zato na posao, da saradujemo kod gradnje velike naše države.

Sletišče za II. jugoslovanski svesokolski slet 1930. g. u Beogradu.

U subotu, 12. januara t. g. stigla je u Beograd komisija starešinstva JSS, savezni starosta br. Gangl i savezni načelnik br. dr. Murnik, sa saveznom prednjakom br. Vrhovcem u svrhu proučavanja terena za sletišče. Na stanicu su ih dočekali delegati sokolske župe »Dušan Silni« u Beogradu. Komisija se posle ručka sastala sa delegatom beogradske sokolske župe, župskim načelnikom br. Đorđem Ilićem te otišla u Donji Grad, gde je proučavano mesto za sletišče, koje je predložila beogradska sokolska župa.

Sletišče će biti uredeno na području Donjeg Grada sa razgledom prema Dunavu i mrkom siluetom Gornjeg Grada u pozadini. Četiri tribine okružice prostor za 5000 vežbača, dok će na tribinama biti mesta za 80.000 do 100.000 gledalaca. Prostor će biti niveliran i kanalizovan, nasipom obezbe-

den od eventualnih poplava Dunava. Prema potrebi uredene će biti na obali Dunava stajališta za vozove kao i pristanište za lađe. Vežbači nastupace kroz tri velika ulaza. Uz sletišče podignuće se svlačionice za vežbače i sibirališta.

Posle potankog pregleda celog terena komisija vratila se u varoš, gde je u 6 sati u veče održana vanredna sednica beogradske sokolske župe zajedno sa saveznom delegacijom u svrhu sastavljanja programa najprećeg rada za slet.

Već su osnovane privremene sekcije, tajnička, finansijska i građevinska, u koje su ušli najvideniji sokolski radnici beogradske župe.

Konture velikog sleta, koje se već polako javljaju, obećaju veliku i snažnu manifestaciju sokolske snage i svešti, delatnosti i istrajnosti.

nja zakonito priznanih kultov, ču se vrše na običajni način.

Besedila ustave ne moremo drugače interpretirati kakor tako, da je vsako zborovanje v principu dovoljeno in da je samo shode, na katerih se debatira, prijaviti oblastvu. če ni poleg tega v posebnih zakonih še kake druge omejitve.

Nagrobni govori so bili po dvornem dekretu z dne 3. januarja in 14. julija 1783 pri pokopavanju nekatolikov na katoliških pokopališčih izrečno prepovedani. Po odloku min. za nauk in bogočastje z dne 21. maja 1856, št. 744, so pa bili nagrobni govori ob pokopu protestanta na katoliških pokopališčih prepovedani. Ti dve naredbi je pa razveljavil odlok ministrstva za uk in bogočastje z dne 7. julija 1879, št. 7196, in utemeljuje to s tem, da je čl. 12. zak. z dne 25. maja 1868, drž. zak. št. 49, omejitve dispozicijske pravice posameznih verskih družb s tem, da je dovolil, da se pokopavajo pripadniki drugih ver na njih pokopališčih. Mayrhofer (Handbuch f. d. polit. Verwaltungsdienst) sklepa iz tega, da velja ta pravica samo za pripadnike drugih konfesij, da pa smejo pripadnikom iste konfesije, kateri pripada pokopališče, uprava pokopališča — odnosno organi dotične verske družbe prepovedati govoriti ob grobu, češ, da smejo v teh slučajih brez omejitve razpoglagati s pokopališčem.

Mayrhofer preze pri tem, da so bile z zakonom z dne 25. maja 1868 ravno omejitve splošno priznane pravice govoriti na grobu, odpravljene, v kolikor so veljale za pripadnike tujih ver, da se pa niso s tem prav nič izpremenile pravice pripadnikov iste vere. Ravno dejstvo, da se je moralo poprej s posebnimi naredbami omejiti pravice pripadnikov tujih veroizpovedi, dokazuje, da je bilo poprej vsakomur dovoljeno govoriti na grobu. Če se je pa pozneje celo ukimila omejitev za tuje vere, je ob sebi umevno, da ne more veljati za lastne pripadnike. Nezmislno bi vendar bilo, da bi imeli na verskih pokopališčih pripadniki drugih veroizpovedi večje pravice od lastnih pripadnikov!

Da je temu tako, izhaja iz okolnosti, da je bila v Avstriji do cesarja Jožefa katoliška cerkev v Avstriji privilegirana in da se je šele od tega časa začela država približevati stališču, da

so ji vse priznane vere jednake. Prirodno je, da je država, ko je dovolila, da se smejo na vseh pokopališčih tudi pripadniki tujih ver pokopavati, sočasno te pravice nekoliko omejila in šele sčasoma izjednačila v pogledu pravice nagrobni govora vse priznane vere.

Do istega zaključka pridemo tudi, če upoštevamo splošno priznano dejstvo, da je smatrati tudi konfesionalna pokopališča za javne naprave in da ni nobena verska družba upravičena odrediti, karkoli bi nasprotovalo javnemu značaju pokopališča. Odrejati sme samo, kar se tiče običajev in predpisov ob pogrebu, v kolikor jih predpisuje njih vera. V tem pogledu je razsodilo vrhovno sodišče na Dunaju dne 4. aprila 1879, št. 1341, da je smatrati katoliški pogreb za javno versko opravilo, ki se konča z običajnimi nagrobnimi molitvami. Obredno opravilo duhovnika pa neha, ko odloži v pokopališki kapelici cerkveno oblačilo.

Ker tedaj ustava v obče zagotavlja svobodo govora in ker tudi posebni zakoni tega ne prepovedujejo, je smatrati tudi nagrobne govore za dovoljene, v kolikor ne motijo obrednih opravil duhovnika.

V kazenskem zakoniku ne najdemo nobene prepovedi in celo zloglasna cesarska naredba z dne 20. aprila 1854, drž. zak. št. 96, ne vsebuje nikakega predpisa, ki bi omejeval pravico govora. Po tem ces. patentu bi bil govornik samo kazniv, če bi se v vsebino svojega govora pregrešil proti javnemu redu in kršil predpise dostojnosti ali pa provzročil, da bi se ljudje upravičeno zgražali. Z vsebino govora pa zgreši govornik tudi lahko strožje kaznjivo dejanje in bi prišla okolnost, da se je to storilo na pokopališču, eventualno kot obtežilna okolnost pri odmeri kazni v poštev.

Po cit. cesarskem patentu bi bil govornik na pokopališču zaradi svojega nastopa samo kaznjiv, če bi prekršil s tem kako v specialnem slučaju izdano prepoved političnih oblasti. Celotno odločbo avstr. notranjega ministrstva z dne 26. maja 1870, št. 3749, je izrek, da nagrobni govor slega na sebi ni smatrati za policijski prestop.

Rešiti imamo še vprašanje, ali in v koliko so se obstoječe razmere pre-

menile s kraljevim manifestom z dne 6. januarja 1929. Ustava je ukinjena in § 5. tega zakona prepoveduje shode in sestanke brez predhodnega dovoljenja pristojne policijske oblasti. Da se to ne nanaša na pogrebe, izhaja iz predpisa, da je treba v prijavi naznačiti dnevni red shoda, odnosno sestanka. Tudi iz okolnosti, da je treba tri dni prej prijaviti sestanke, izhaja, da se ta predpis ne nanaša na nagrobne govore,

ker se običajno izvrši vsak pogreb najkasneje v 48 urah po smrti pokojnika.

Govorniku tedaj tudi po tem zakonu ni treba poprej prijaviti svojega govora niti politični niti kakikoli cerkveni oblasti, je pa seveda odgovoren za vsebino govora v zmislu obstoječih zakonov. Vsekakor pa bo treba prijaviti vsak korporativen nastop društva politični oblasti I. stopnje.

Sednica odbora Jugoslovenskog Sokolskog Saveza

16. decembra 1928. u Ljubljani.

(Nastavak 2)

Kao šesti podao je izveštaj u ime Narodno-odbrambenog odseka JSS (manjinskog) njegov predsjednik br. Josip Smertnik. Taj izveštaj doneo je u obliku programatskog članka u jednom od narednih brojeva Sokolskog Glasnika.

Iza toga prešlo se odmah na 2. tačku dnevnog reda i to na: Izveštaj Saveznog Tehničkog odbora. Savezni načelnik br. dr. Viktor Murnik, dao je opširan izveštaj o radu TO. JSS. Predlozi zbora župskih načelnika bili su primljeni. Više o tome u Predsjedniku.

K 4. tački dnevnog reda izneo je izveštaj Gospodarskog odseka JSS, gospodar br. Čobal.

IZVEŠTAJ GOSPODARA.

Izveštavam na temelju surove bilance od 30. novembra t. g. Čisti promet u 11 meseci postigao je svotu Din 5.276.704.—. Dohodi iz organizacijskih doprinosa u razdoblju od 11 meseci iznose kako sledi: na porezu za godinu

1924 primili smo Din	5-50
1925 " " "	2.733-50
1926 " " "	8.155-02
1927 " " "	18.622—
ukupno Din	29.516-02

spram Din 603.288-75, koliko iznose naša potraživanja iz istog naslova spram društava. Uterali smo dakle unatoč pritiska, protiv kojeg se već tuže samo cca 5 %.

Za poslovnu godinu 1928 bilo je raspisanog poreza Din 431.990.—, koji zapada u platež do polovine 30. aprila, druga polovina pak 31. oktobra. Uplatilo se do 30. juna samo 83.021-50, do 30. septembra 116.288-50, do 30. novembra pak Din 173.900-45, dakle u 11 meseci nismo postigli ni kvotu, koja bi morala biti uplaćena do 30. aprila, ako bi htela služiti svojoj pravnoj svrsi, t. j. pružiti saveznom starešinstvu sredstva i omogućiti redovno delo.

Opominjali smo kako već rečeno ponovo, većim delom ostali smo bez odziva, jer samo cca 150 društava vrši svoje dužnosti, sva ostala šute, ne plaćaju i spremaju u najboljem slučaju za poslednje sedmice pre sedmice odbora JSS molbe za otpis, jer: krajevne prilike, siromaštvo članstva, nevolja članstva, opšta finansijska kriza i t. d., i t. d. ne dopuštaju. Za stare dugove ponavlja se uvek ista pesma: nismo imali toliko članstva, te i te godine nismo radili i t. d., i t. d., ne kaže ali nitko uzrok, zašto se na redovne i tačne raspise poreza od strane starešinstva JSS nije nitko javio s reklamacijom u određenom roku i na temelju dokumenata dokazao, da je savezno opterećivanje treba ispraviti. Onda, kad je vreme za reklamacije, sve šuti, kasnije pa se hoće operirati samo s paušalnim tvrdnjama. To je slika, koju dobijete, ako pogledate u obilnu predmetnu korespondenciju kod Saveza. — Mnogo takvih društava još dakako samosvesno i stojički šuti, tobože »šta me briga Evropa«

Što sam već u više svojih izveštaja utvrdio, iznosim ponovo. Radi oporezivanja nama se krije po mom sudu cca 20—25.000 članstva, naraštaja i dece! Slep si i ne vide, da time ne nanose štetu saveznom vodstvu, nego svojoj zajedničkoj i vlastitoj stvari!

Ako još naglasim, da bi se morali prvenstveno iz poreza pokrивati tekući organizacijski troškovi, onda će moći svako kod pregleda obračuna uvideti, da bi bilo savezno starešinstvo već odavno moralo zatvoriti svoje lokale, ako bi bilo prekrštenih ruku čekalo na dohotke iz poreznog raspisa.

Iz stavke porezi 1924—1927 ste odglasali na glavnoj skupštini JSS u Kragujevcu zajam za sanaciju Tabora u 5 godišnjih obroka po Din 40.000.—, dakle iz stavke, koju smo već sami u svom proračunu za tekuću godinu isprili s iznosom Din 93.000.—.

Kao što se razabire iz specifičnog spiska o uplatama tog zaostalog poreza primili smo sveukupno samo Din 29.516-02, čime smo mi sami samo do 30 % našli pokriće, a kamo li da bi bili mogli ispuniti Vaš zaključak u korist Tabora.

»Sanacija« još je otvorena za Din 131.024-50, jer se do 30. XI uplatilo Din 21.910.— od Din 152.934-50 na početku godine.

Ozledni fond ne spada ovamo, ipak se mora i radi tog malenog i nada sve važnog socijalnog doprinosu reći, da još uvek nije prodrlo pravo shva-

ćanje te zaklade među naše članstvo — sve to na silnu štetu svoju nas, inače ne bi bilo prikrivanja pravog broja članstva i t. d.

Ako zbrojimo, koliko smo primili na organizacijskim doprinosima, ovogodišnjim i starijim, pokazuje nam se ova slika:

a) porezi 1924—27	Din 29.516-02
b) porezi 1928	173.900-45
c) sanacijski doprinosi 1924	21.910—
ukupno: Din	225.326-47

međutim smo utrošili u čisto organizacijske svrhe u istom razdoblju, kao što pokazuje obračun:

Obračun režiije za vreme od 1. I. do 30. XI. 1928.

Predmet	Proračun	Utrošeno	Uštedjeno
Tajništvo	203.420—	226.352-50	37.073-50
Tehnički odbor	317.000—	85.259-96	231.740-04
Prosvetni odbor	31.000—	1.485-50	29.514-50
Lekarski osek	3.000—	20—	2.980—
Odborbeni osek	10.000—	—	10.000—
Statistički osek	4.000—	700—	3.300—
	628.420—	313.817-96	314.608-04

Din 313.817-96 spram Din 628.420— proračunom predviđenih izdataka za odelce: tajništvo, TO, PO, LO, MO i SO. »Uštedili« bi bili dakle 50 %, da smo imali sva sredstva na raspolaganje, tako smo pak prekoračili svotu, koju smo dobili od društava za Din 88.491-49. Pokriće imali smo jedino u Sokolskom danu te je time doprineo sen dokaz, da nam je dohodak iz Sokolskog dana neophodno potreban, što važi naročito još za budućnost.

Kad je već govor o izdancima moramo spomenuti i amsterdamsku Olimpijadu i naše učestvovanje na njoj.

Svi troškovi ekspedicije i nastupa u Skoplju, Beogradu i Zagrebu iznose ukupno Din 188.512-90, koji su namirani do Din 161.447—, Nedostatak Din 27.065-90 namirila je savezna blagajna. Taj nedostatak nastao je većim delom radi neočekivano slabog inkasa na akademijama amsterdamske vrste u Skoplju i naročito u Beogradu.

Izdaci za amsterdamsku ekspediciju nisu pogodili naše članstvo, kao što se vam je obećalo na sednici odbora prošle godine 11. decembra.

Na te konstatacije bi moguće rekao: »Pa hvala Bogu i Bogu dao zdravlje, tako neka se radi i u buduću, pa će biti dobro«. Držim, da Vam je savezno starešinstvo kroz niz godina i dokazalo, da hoće tako raditi te to i učinilo: štedilo i tražilo vlastitih izdava bez potpora, kojih nismo bili deonici ni od države ni od privatnih ustanova, nego iz organizovanog vlastitoga gospodarstva, u kojem se sledi princip solidnosti i apsolutne korektnosti. Ipak su ali nemarnost i malicioznost nekih naših župa i društava ponovo već navela savezno starešinstvo, da počne dvojiti uziha li još Vaše poverenje, po čijoj volji smo na čelu organizacije, jer, ako bi bilo poverenje ovde, onda bi ipak morala biti i stvarna pomoć ovde, da provedemo to, što smo namirili i što ste vi sami zaključili i naručili. Na temelju tih premisa pojavio se zaključak: demisionirajmo, jer iz dana u dan veće poslove saveznog vodstva ne možemo obavljati trajno bez saradnje svakog pojedinog člana. — Sastanci starešinstva s većinom župa meseca novembra navodno su verno pokazali, da tom zastaju u vršenju dužnosti nije uzrok u nepoverenju spram saveznog vodstva.

II. Kretanje dugova i potraživanja.

Stanje 30. XI. 1928.

Dugovi:

Savez duuguje per 30. novembra 1928 još:

ČOS	Din 279.389-34
U. T.	30.844-50
Ostala	20.291-65
Ukupno Din	330.525-49

ČOS će se još ovaj mesec odplatiti najmanje toliko, da će ostati još K 100.000 na dugu te će moguće moći — naravno kod odgovarajućeg odziva naših društava — doći već naredne godine do potpunog pokrića toga duga, koji potiče još iz godine 1922.

Dug U. T. se je ovaj mesec naravno još povećao za decembarski broj Sokolskog Glasnika, kalendar, naraštajski kalendar i Prednjak. Radi poznatih prilika nismo na žalost mogli U. T. odmah isplatiti, kao što je to bio inače naš običaj. Pod stavkom »ostalima« nalazi se komisijska

¹ Napomena uredništva: Članak donosimo na slovenačkom jeziku zato, jer u članku navedene naredbe važe samo za Sloveniju. Ako se slični slučajevi dešavaju i u ostalim krajevima naše države, molimo kakvog brata pravnika iz onih krajeva, da stvar proučava i za one prilike napiše ovaj informativni članak za Sokolski Glasnik.

roba ČOS i nekoliko drugih ili novih dobavljača ili pak takvih, s kojima obračunavamo krajem godine.

Nadalje duuguje još savezna blagajna fondovima, osim ozlednom, Din 72.235-82, koji novac se nalazi u prometu te će se odvojiti, čim će biti to moguće bez štetnih posledica za tekuće poslove.

Potraživanja.

Sva naša potraživanja odnose se samo na sokolsko članstvo, sokolska društva i župe. Stanje tih potraživanja per 30. novembar razabire se iz sumarnog izvadka, koji je dobio svaki delegat župe; izvadak pokazuje debet saldo za svaku župu posebno i potanko navodi naslove, zašto i koliko se duuguje. Potraživanja na pretplati za Sokolski Glasnik, Prednjak i Spomenicu tu nisu uključeni.

Iz izvadka razabirete, da su iznosi naša potraživanja 30. XI. 1928

Din 1.011.714-35

manje Din 38.668-68, koliko izkazuje poslednja kolona. To su naime uplate društava ili župa, za koje uplate usprkos propitivanja ne možemo dobiti objašnjenje, kako da ih upotrebimo; nekoliko tih tajinstvenih uplata stare su već dapače više godina, dokaz, da knjigovodstvo nije baš u najlepšem redu kod društava, koja nam na tolika pitanja ne mogu dati objašnjenje, zašto su platila.

Ukupni debetsaldo će se danas naravno sniziti za one uplate koje smo primili od 1. decembra dalje. Do 14. o. m. bilo je tako još odplaćeno ukupno Din 129.921-80, što bi se dalo pripisati uplivi današnje sednice odbora. Među većim doznakama u poslednjim danima moram spomenuti uplate sokolskih župa Novi Sad, Zareb i Skoplje.

Od župa, koje su bile prošle godine predlagane na isključenje, vidljivo se popravila župa Veliki Bečkerek, župa Niš se isto tako popravlja i beleži već nekoliko činova, dok je župa Skoplje doznala poslednjih dana doista Din 20.000 a conto, što je ali nedovoljno s obzirom na stalnu pasivnu rezistenciju spram Saveza već od godine 1925., radi čega su i njena društva smatrala većim delom navodno čak i za smešno, da bi se što Savezu plaćalo. To nerazpoloženje se je jesenas čak i povećalo, jer su bila društva od strane župe namerno krivo informirana o našim zahtevima, koje smo dogovorno s nekim funkcionarima postavili s obzirom na saradnju saveznog vodstva kod sletova u Skoplju. Od prošlogodišnjeg obećanja danog na decembarskoj sednici odbora JSS nije se dakako ništa ispunilo, a od sletskog suficita — cca 400.000 Din nije došao Savez ni do pokrića svojih efektivnih izdataka, koje smo imali saradjujući kod sleta.

Za lyonski takmičarski fond je ove godine potpuno uplatila župa Vel. Bečkerek Din 4000. Duguju dakle još župe Novo Mesto i Osijek ukupno Din 4172, a i župe Kranj i Split još nisu otkupile svojih obećanja, da će nešto doprineti k fondu. Ako se župe same ne sete toga, seti neka ih ovaj izveštaj; za trajnu evidenciju brinućemo se, dok god neće biti sve plaćeno!

Roba: Pravilo je, da šaljem sve pouzdem odnosno uz gotov novac. Da je ta stavka 30. XI. prilično visoka t. j. Din 155.704-05, proizlazi iz toga, što smo poslali članski kalendar i naraštajski kalendar u većini otvoreno. Kod župe Beograd radi se o komisijski robi, kod Skoplja pak o efektivnom zaduženju kod nas radi saradnje saveznih organa i uprave na njezinim sletovima. Savez nije zahtevao participacije na dobitku, zahtevao je samo pokriće svojih efektivnih izdataka, što je bilo u ostalom i dogovoreno, a do danas još neispunjeno od župe Skoplje, koja uopšte odbija taj naš zahtev.

Sanacija je još uvek u strogoj evidenciji. Za koje župe naročito važi to uveravanje, govori dovoljno očito izvadak sam.

Sokolski dan 1927 još uvek nije sasvim namiren, iako se nalaze razglednice u rukama dotičnih društava već skoro godinu i po! Lako je tvrditi, a nemoguće dokazati, da se to rasprodavanje ne može izvršiti. Čitavu godinu opominjemo ta društva pismeno putem župa i putem Sokolskog Glasnika sve uzalud. Sad smo počeli objavljivati ta društva u crnom okviru u Sokolskom Glasniku. Na duhu je bilo 31. XI. još Din 33.791-50, primili smo pak do toga datuma Din 143 hila 48-50. Odazvalo se potpuno ili delomično 345 društava.

Sokolski dan 1928. Razglednice smo razasli na sve župe već meseca augusta, a od većine župa nismo primili izveštaj, ako i kako su ih podelile među svoja društva. Od mnogo društava primili smo tik pre 1. decembra urgencije, da još nisu primili karte. Iznosimo ovde slučaj u župi Novo Mesto zato, jer se to dogodilo jednako kao i prošle godine.

Današnjim danom zapada taj do nas prinos u platež, a primili smo do danas već Din 44.208-50 od 116 društava.

Doprinos za naraštajski barjak ČOS.

U neprilici sam, da odgovaram čim izrazom označim površnost, koju pokazuju ona društva i župe, koja dopuštaju, da dolazimo s tim potraživanjima sve od godine 1926 dalje. Ako bi naš naraštaj saznao za tu stvar, koja se svaljuje na njega, do dna duše sam uveren, da bi parirao na to spontanom zbirkom. Društvene uprave, načelnici, gde ste, kako gledate na to pitanje prestiža našega naraštaja? Malenkostni iznosi ne odvraćaju nas, da ih ne bi iznosili dok god neće biti sasvim uplaćeni!

O porezima i ozlednom fondu bilo je već toliko reči i mastila potrošeno, da si danas lako pristidim svako razlaganje. Možda će šutnja još bolje delovati, jer nagoveštjuje, da će slediti pre ili posle bezobzirno obračunavanje sa svom indolencijom i nemarnošću naših uprava. To kategorički zahtevaju naši zajednički interesi. Naša organizacija mora biti uzor u vršenju obaveza spram sebe i spram bližnjega, zato ne sme podnositi takvih pojava, koje su predznaci rasula ili su znak, da se uopšte još ne smemo nazivati organizacijom.

Dobro, moguće će mi tko prigovoriti, tobože, kriza je i t. d., i t. d. i kao što su već ti prigovori predobro poznati, pa je radi toga teško udovoljiti tim zahtevima materijalne prirode. Ne stoji braćo, jer doneću vam dokaz, da na naša najbolja organizovana društva upravo u rudarskim odnosno industrijskim krajevima, gde se članstvo regrutira iz pristojnog radništva (Trbovlje, Kreka, Vreš-Majdan, Lukavac, Kakanj i t. d.) i u doslovno gladujućoj Hercegovini. Ko još može izdržati gornje prigovore, koji dolaze iz bogatijih krajeva uz svedočanstvo ovih primera?!

Savezna sokolska štampa.

Obzirom nato da u izvadku nije uključena naša štampa, spominjem ju posebno.

Sokolski Glasnik biće po svim znakovima moguće i aktivan, iako smo dali ne list od 4 strane, kao što je bilo proračunom predviđeno, nego 21 broj na 6 ili 8 strana, decembarski što više na 16 strana.

Prirodno je, da se ima to stanje pripisati u prvom redu inseratima, radi kojih ali svuda vlada mišljenje, da se ne mogu dobiti. Prema tome bi dakle list izdržavali i u materijalnom pogledu Ljubljana, Celje, Maribor, Vreš-Majdan, Dubrovnik, Osijek i Sušak. Zar Beograd, Novi Sad, Subotica itd. itd. zbilja ne mogu smoci ni jednog oglašivača, koji bi mogao oglašivati za protuslugu za ono, što mu snosi naše članstvo? Imamo industrije, hotele, banke, trgovce itd., koji se sigurno ne brane dobiti od naših! Zar se ne bi dalo dati pri organizovanom provadanju gesla »Svoji svome« malo oduška i izraza i upozoriti one, da smo kao konsumenti ovde i da nam nije svejedno s kakvim obrazom se primaju naše pare. Ne odmah, u početku, s vremenom bi se pokazala sva težina takvog organizovanog postupka i radoznan sam, ko će biti još onaj, koji će našeg akvizitera oglašiva s komplimentima, a praznih ruku ispratiti kroz vrata!

S odzivom pretplatnika ne možemo biti zadovoljni. Broj pretplatnika bi se mogao, a i morao povećati. Po hvalno i sa zahvalnošću moramo ovde spomenuti društva, koja putem kolportaže raspačavaju Sokolski Glasnik, to su društva: Trbovlje, Litija, Šibenik, Duga Resa, Lukavac, Subotica, Split, Kotor i naročito Dubrovnik, koji raspača stalno 150 primeraka. Stavljam ta društva za uzor ostalima.

KAKVI SMO.

Pa pustimo po strani primere, gde se radi o odgovaranju materijalnim obavezama i pogledajmo se u zrcalo kako izgledamo obzirom na druge obaveze. Savezni lekarski osek traži od društava izveštaje. Od 430 društava dobije odgovor samo od 35 društava unatoč urgenciji. Za sastav savezne statistike se s ogromnim zanovetanjem dobije najviše do 300 izveštaja. Raspiše se savezni prednjački tečaj za članove i članice. Tečaj se mora dogoditi jer nema prijava. Revizijske izveštaje zahtevali smo meseca avgusta i odredili termin do 30. septembra. Do toga dana nismo primili ni jedan izveštaj; do danas 16. decembra imamo ih tek od 102 društva, iako smo okružnicom od 20. novembra upozorili ponovo sva društva na naš zahtev. Ni jednog izveštaja nemamo od sledećih župa: Beograd, Kranj, Kragujevac, Niš, Sarajevo, Skoplje, Split, Šibenik, Tuzla, Užice, Zagreb; dakle od 11 župa. Ako pri brojimo još i Cetinje, jer smo primili

samo 1 takav izveštaj, onda je već zaostala nadpolovična većina ovde. — Za 1. decembar ove godine molili smo, da se skupljaju i nama doznače knjige, koje će se upotrebiti pre svega za knjižnice naših pograničnih društava. Jedno samo društvo se odazvalo i poslalo jednu samu knjigu u tu svrhu. — Ili: U Sokolskom Glasniku izrekla se misao, da se omogući zamenjivanje naraštaja za vreme praznika radi upoznavanja, a i iz zdravstvenih razloga. Ni jednog odziva nije bilo na to, a i sve je šutilo i nije reagiralo ni putem Sokolskog Glasnika na taj na svaki način umesan predlog.

Ovde braćo ne radi se svuda o parama, a ipak nema odziva, ne pokazuje se ni smisao za red, ni smisao za organizaciju, ni smisao za dobrobit i napredak naše stvari. Možemo li se iza ovakvih dokaza još udarati u prsa junačka, da li se možemo izgovarati na krizu novca itd.? Da, postoji kriza, a ta kriza se zove kriza volje, kriza discipline.

Nehotice sili mi na jezik uporedba s pojavom prilikom proslave sokolskog fronta u Beogradu. U uspomeni Vam je sigurno još, da je bila tom prilikom odobrena besplatna vožnja u Beograd i natrag. Da ste onda videli, kako je sve brzo reagiralo na upozorenje Saveza. Kilometričke brzopuke padale su Savezu kao kiša, koliko u isto vreme Beogradu može vam reći delegat beogradske župe. Pojedina društva, koja imaju u saveznom kataru skromne brojeve prijavljenog članstva, prijavljivala su za nekoliko stotina veće brojeve članstva za tu paradu. To je uostalom opazeno i u pojedinim župama; upozoravam na predmetni članak br. Bogičevića iz Tuzle u Sokolskom Glasniku.

Iza svega toga se ne samo sme mo, nego moramo pitati: jesmo li još sokolska organizacija?

Moguće će ko prigovoriti: opšte prilike u državi, koje nisu ružičaste, što više, koje su žalostne, krive su svemu tome. Taj neka nam odgovori na naše pitanje: je li naše sokolsko vodstvo krivo za te pojave u sokolskoj organizaciji, neka ih iznese i vi sudite, a zar ne govore najviše upravo oni, koji zaboravljaju na svoje organizacijske obaveze, da je treba naš javni život sokolizirati, dići opet pojedinu i društvo, veru u sebe i dići moral. Taj posao svršiti braćo, sobna je samo takva organizacija, koja može pokazati u prvom redu u svojim vlastitim redovima na delima red i smisao zanj. Jer: »ne gledajte kako radim, nego što naučavam.« to kod nas ne važi. Takav način vaspitnog rada ostavimo drugima, mi moramo jedino dobrim primerima pokazati, da smo poštivanja i respektiranja vredni.

A ako smo takvi slabiji u tim osnovnim i za nas bitnim pitanjima, kakvi tek izgledamo u odnosu spram cilja, koji smo si stavili kad smo ušli u sokolske redove, sokolskom zakletvom!

Ne zaboravimo, da je Sokolstvo došlo do današnjeg svog ustroja borom, radom, i da će nas istorija a i okolina suditi po delima, a ne po rečima!

Ako će ko oceniti ta moja razlaganja kao prosvetno predavanje, pristajem nato s napomenom da ipak spadaju ovamo u gospodarski izveštaj i da bi bilo moguće doista naše gospodarsko stanje mnogo bolje, ako bi svi prosvetari obradivali i ovu temu, jer mi moramo biti u prvom redu praktični ljudi. Nastojati moramo, da prikazemo svu krvavu potrebu, da se pobudi u našem čoveku smisao za celokupnost, za zajednički, promišljeni rad, da se reši onog prokletog egoizma, koji ubija društvo, ubija državu, jer se iz njega rađaju dela diktatora po instinktu, a ne po savesti i osećaju odgovornosti spram sebe i spram bližnjega.

Budimo praktični, spomenuto sam pre. Uzgajajmo dakle naše članstvo, naročito pak naraštaj, k samostalnosti. Biti neovisan, znači biti muž. S našim obrazom se oslobodimo od tuđeg slabog upliva, s delom pak se oslobodimo uz to još i gospodarski. To vaspitanje držimo naročito u vidu, jer je od tog pitanja ovisna narodna i državna nezavisnost i napredak. Ne upućujmo nikad i nigde na razne potpore; svoja dela in naerte ne gradimo u tim oblacima; zanašanje na tuđu pomoć je otrov, je prodavanje slobode misli i dela, je početak korupcije i zato moralnog i gospodarskog propadanja! Propovedajmo uzajamnost, ljubav spram bližnjega, ljubav i poštovanje za delo, za sistematičan, naročito detaljan rad. Doista velikoj i nesporno postojećoj gospodarskoj krizi doskočimo s propagandom i provadanjem štednje. Nije to samo posao novčanih zavoda, već je i naš posao, ako hoćemo putem sokolskog vaspitanja dići našeg čoveka te mu pomagati, ako ne u nekoliko godina pa u 10 ili 20 godina, stvoriti čvrstu ekzistenciju, od čega će Sokolstvo, društvo i država bez dvojbe imati već korist, nego pak od ovisnog i gospodarski slabog čoveka.

Kao primer u tom pogledu smatram za dužnost, da spomenem župu Mostar, koja je uvela u svojih društva obvezatnu štednju. A posled-

ca? Tokom 1 godine sabrali su naraštaj, deca i članstvo takvu svotu, da je bio omogućen slet naraštaja u Dubrovnik bez naročitih potpora. Iza toga šteti se još marljivije i prilikom moje poslednje posete u Mostaru našao sam te prištednje već preko Din 30.000. Ko se priučio na štednju pare do pare u tu svrhu, naskoro će spoznati čudotvorne posledice štednje i za svoj privatni život. — Sokolstvu će biti zahvalan, jer mu je otvorilo oči te ga navelo na pravi put k gospodarskoj samostalnosti.

Put na selo si utirio mostarska župa na taj način, da se brine na prednjačkim tečajevima za soske čete uz predavanja o tehničkim sok. organizacijskim predmetima još i za stručna predavanja iz zemljoradništva, da na taj način pokaže jadnici ma put i način, kako može iz svoje oskudne grude izvući što više ploda, da si olakša svoj mukotupan život. — brine se za zajedničku nabavku zemljoradničkih potrepština, semenja, mladica voćnog drveća itd. Po mom skromnom mišljenju je to jedini put po kojem dolazimo do inače konsevativne i silno nepoverljive duše seljaka, do onog seljaka, kojega vidimo stajati uvek po strani kako s nepoverenjem gleda naše nastupe, a kojega bi mi svi rado privukli i pridobili za sebe. To nećemo nikada postići s neznam kako lepim rečima o našoj ideji, nego jedino stvarnom pomoću, koja budi zahvalnost i poštovanje, a kraj toga i poverenje, da je i ono zanj dobro, o čemu mu s oduševljenjem reči ma pričam i preporučam.

SMERNICE ZA BUDUĆNOST I PREDLOZI.

Pogled u budućnost.

Da se istorija ponavlja to danas nije razveseljavajuće, ipak ali ne smemo zdujavati, ako ustrajemo nepokolebljivo u dobrom, a slabo da nastojimo popraviti ili odstraniti. Vlastite greške vidimo jasno, ko ih do sada nije još video, može ih opipati sada, zato smo te nedostatke i utvrdili.

I. Jasno je ko bel dan, ako hoćemo napredovati, moramo srediti naše gospodarstvo po društva, t. j. kod temelja, da iz vlastitih snaga stvorimo novčana sredstva, od kojih je ovisno sve delo i uspehi. Župe moraju toj strani društvenog delovanja posvetiti istu brigu kao i tehničkoj, i to s revizijama, sastancima društvenih blagajnika i revizora; naročito revizore treba je jače privući na rad i od njih zahtevati najmanje to, da barem 2 put na godinu pregledaju poslovanje društvenog blagajnika i o tome izveste odbor i župsko starešinstvo.

II. Nastojte da dođe do što češćih dodira među župama i društvima. Ako će biti na raspoloženju sredstva, prisustvovala u buduću i savezni starešinstvo na župskim odborima, sednicama, gde će se doći u užu i bolji kontakt sa zastupnicima društava, nego na župskim glavnim skupštinama. Kada dođe odbornik kakvog društva u sedišta župe ili Saveza, neka se uvek javi u kancelariji, da se međusobno što bolje upoznamo, jer osobno se dadu mnoge stvari mnogo bolje i brže urediti, nego samo pismenim putem.

III. Počam od ovogodišnjih društvenih glavnih skupština uvodi se obavezno predlaganje blagajničkih i revizijskih izveštaja, a ujedno neka se navede promet, bilanca i proračun. To izveštaje treba poslati svake godine do 31. I. župi, koja ih upotrebi za svoj izveštaj na glavnoj skupštini župe. Do 15. II. svake godine pa se moraju predložiti saveznom starešinstvu.

IV. Na društvenim, župskim i saveznom tečajevima neka se predaje uvek nekoliko sati o gospodarstvu u društvima, da se na taj način postigne sporazumno delo između tehničkog i administrativnog vodstva, jer jedino onda se može računati na uspeh.

V. Klonimo se sviju prilika, koje bi davale povod za kakva predbacivanja članstva. U mislima imam bankete, koji su došli nekako u modu prilikom sletova. S banketima se u prvom redu sasvim bez potrebe troši imetak, a što je još gore, ti banketi stvaraju slabu krv kod onih, koji nisu bili pozvani, te ostaju prepušteni sami sebi dok vode sede na banketu. Mesto banketa uredimo rađe zajednički ručak, gde svako svoje plaća i kamo ima pristup svako. To neka se smatra kao predlog za današnju sednicu.

VI. Oduševljeno širite sokolsku štampu, a ujedno nastojte da se tačno ubire i plaća pretpata. Suvviše bi bilo govoriti o potrebi jednog ili drugog.

VII. Svom doslednošću neka se propagira načelo »svoyi svome«. Kažemo, da smo braća i jedna obitelj, zato moramo i u tom pogledu biti dosledni; preduslov za provađanje toga načela naravno je, da je trgovac ili obrtnik solidan kako obzirom na cenu tako i na kakvoću robe, gde toga nema, otpada dakako i obaveza za našeg člana konsumenta. Provađanjem gesla »svoyi svome« možemo mnogo koristiti i našoj štampi, jer će onda mnogi, a ne samo eksporter rado uviđati potrebu, da oglašuju svoju tvrdku u sokolskom listu.

VIII. Da dademo jači izraz našem nezadovoljstvu o radu odnosno pasivnosti onih naših društava, koja su nanela toliku moralnu i materijalnu štetu našoj stvari, predlažemo, da se im izreče **strogi ukor odbora JSS**. Koja su to društva, znadu župska starešinstva sama jednako dobro kao i mi, zato ih ne navodimo posebno.

Ako se ta društva do 1. marta naredne godine ne poprave i udovolje svojim obavezama, predložićemo ih glavnoj skupštini Saveza u **isključenje**, jer su s dosadašnjim opomenama i lojalnim čekanjem iscrpljena već sva sredstva.

IX. Kao posledica silno neurednog plaćanja organizacijskih doprinosa mora savezno starešinstvo izvestiti, da smatra predlog mostarske župe (1 dinarski doprinos za fond u korist gradnje sokolskih domova), koji je bio u raspravi na poverljivom sastanku u Kragujevcu primljen u obliku resolucije, da se oživotvori, za **neprovediv**. Pa i u slučaju, da bi bio provediv taj način, morao bi se napustiti iz taktičkih razloga, jer bi bilo uvek dosta molioca, a podupreti bi se moglo samo jedno društvo i to nedovoljno, tako da ne bi to podupiranje postiglo ni svoju svrhu. Rodilo bi mnogo slabe krvi kod onih, koji bi bili odbiti te bi se osećali zapostavljenima. Iz toga bi nikle sve veće i onako iz javnog života dovoljno poznate slabe posledice, koje bi bile samo na štetu ugleda naše organizacije te bi još više podrmale disciplinu.

X. Glede predloga gospodarske prirode neka važi načelo, da se rasprava o njima samo na sednicama odbora JSS, gde se lako u miru o svemu temeljito raspravlja, što je na

glavnim skupštinama odnosno na poverljivim sastancima, koji traju duže boko u noć po dosadašnjim iskustvima skoro isključeno, glavna skupština pak skoro isključuje svaku debatu.

XI. Budući su naše glavne skupštine zapravo postale samo neke manifestacije za izvršenje propisanog svakogodišnjeg izbora starešinstva, dok se pravi posao izvrši jedino samo na sednicama odbora, zato se predlaže iz tih razloga i iz razloga štednje, da se na narednom saboru promene postojeća savezna pravila tako, da se vrše savezne glavne skupštine redovno svake 2 ili 3 godine odnosno i pre ako bi to bilo potrebno; sabor kao silno skup i nespretn aparat neka se napusti, a njegov delokrug neka se prenese na saveznu glavnu skupštinu, koja pruža bolje jamstvo za uspešniji i temeljitiji rad nego sabor, a koja je i jednako pouzdan čuvar čistote i umač sokolske ideje. Načelu demokratizma neće se oduzeti ukidanjem sabora upravo ništa, jer je i na glavnim skupštinama dano zastupstvo društva u osobama izabranih delegata. Saveznom starešinstvu se nalaže, da pripremi predlog za promenu sadanjihi pravila i ustava.

To bi bilo nekoliko misli i predloga za poboljšanje naših prilika, ne natrag, napred moramo ići jer jedino time ćemo opravdati svoj opstanak. Posvetimo najveću brigu i pažnju gospodarskim pitanjima, ne samo našim sokolskim, nego i opštim. Jer gde je blagostanje, tamo je moguć i napredak. Tamo će uspevati dobro i naša stvar, kako u pogledu internih pitanja tako i u pogledu približavanja i stvaranja silnog našeg cilja — Sveslovenstva. Zdravo! (Nastaviće se.)

Osuda urednika „Novina“ po zakonu o štampi.

Osuda bivšeg narodnog poslanika Ivana Jerića, urednika „Novina“ u Murskoj Soboti.

„Novine“ od 20. marta 1927 objavile su članak »Spasavamo omladinu«, u kojem naziva nepoznati pisac sokolska društva i Sokole bezvercima. Radi ovakve neosnovane tvrdnje uložio je JSS protiv urednika, kod okružnog suda, kao suda za štampu u Mariboru tužbu. Kod rasprave, koja je sledila, izmire su se stranke tako, da je urednik »Novina« svoju neosnovanu tvrdnju požalio, vratio JSS troškove i platio Din 1000 za »Jugoslovensku Maticu«.

Odmah u narednom broju, pa su objavile »Novine« 3 članka, u kojima svoju izjavu opozivaju i predbacuju Sokolstvu, da je primilo zagrebačku resoluciju glede odnosa spram crkve, zato, da bi lako pred sudom nastupalo, da im ali nitko ne veruje, da poštuju veru. Predbacuje nadalje, da Sokolstvo svojom glazbom namerno smeta službu božju, gde može, namerno kod sproveda ne ide iza križa, da time omalovažava veru itd. Nadalje, da se je Sokolstvo prilikom sproveda pokojnog Rajha u Ljutomeru nepristojno ponašalo i da je otparilo iz škola pozdrav »Hvaljen Isus«. U drugom članku opisuje pisac demoralizaciju u Murskoj Soboti i tuži Sokolstvo, da je ono tome krivo. Kao načelo predbacuje Sokolstvu, da stvara i osniva na trošak države nepotrebna službena mesta, da se mogu njihovi članovi tamo upnežediti.

Svi ti članci izišli su zatim, čim je bio Ivan Jerić izabran za kandidata za predstojeće izbore u Narodnu skupštinu. Zavladao je na sve moguće načine raspravu tako dugo, da je bio

par dana po dostavljenoj optužnici — dakle još pre rasprave izabran u Narodnu skupštinu te se je postupak spram njega kao poslanika obustavio.

Kad je pak bila 6. januara o. g. skupština raspuštena, sud je na predlog JSS raspisao novu raspravu, koja se održala 24. januara pred okružnim sudom u Mariboru. Senatu je predsedao dvorski savetnik Pozega, optužnicu je zastupao pravni referent JSS dr. Fran Kandare, dok je branio optuženog dr. Janko Brejc. Nakon skoro 3 satne rasprave proglasio je predsednik osudu, kojom se spoznaje optuženog krivim sviju inkriminiranih prestupaka i osuđuje na 6 sedmica zatvora, Din 3000 globe, Din 3000 materijalne odštete i povratku sviju troškova kaznenog postupka i izvršenje kazne te povratka taksa. Ujedno je izrekao sud, da sme optuženi kaznu održati u pojedinačnom zatvoru sa svim uobičajenim olakotnim okolnostima novinaru.

Zagovornik je prijavio ništovnu zaobu i priziv radi previsoke kazne. Konačnu osudu će dakle izreći stol sedmorice u Zagrebu.

IZ UREDNIŠTVA

Radi bolesti strojnih slagara, morali smo izdati list u skućenom obliku. Svo gradivo, kao i opis i resolucije savezne prosvetne škole morale su izostati. Izveštaje društvenih glavnih skupština šaljte župskim novinarima, da ih oni pregledno za čitavu župu pošalju uredništvu »Sok. Glasnika«, a ne da ih direktno i strahovito dugačke u obliku zapisnika šaljete uredništvu.

fanfara pod vodstvom svoga kapelnika br. Vasilava Rudolfa.

13. I. 1929 učinilo je društvo izlet u Bos. Samac, gde je priredilo akademiju. Nastupila su odeljenja: članovi s vežbama »Box« i ritmičkim sastavom; članice i članovi s »Narodnim kolom«; muški naraštaj s vežbom duha i tela, »Karmen«, »Oj Sloveni...«; ženski naraštaj s vežbama venčićima i ritmičkim vežbama. Između vežbi svirala je društvena fanfara prigodne narodne pesme.

B. S.

SMUČARSKE TEKME društva Gorenjske sokolske župe se bodo vršile 3. II. 1929 v Mojstrani

ŽUPA CELJE

PROSLAVA SOKOLSKEGA DNEVA.

Na podlagi poročila, ki smo jih prejeli od društva, je razvideti, da so tudi v naši župi društva izpolnila svojo dolžnost na dan državnega in sokolskega praznika 1. decembra 1928. O proslavi so poročala društva: Laško, Sv. Jurij, Zagorje, Rimske Toplice, Radeče, Hrastnik, Vojnik, Trbovlje, Gornji grad in Celje. Ostala društva doslej še niso poslala poročila o proslavi, vendar so tudi ta društva po večini storiła zadevno svojo dolžnost, kakor je to posneti iz časopisnih notic in osebnih poročil.

Program proslave 1. decembra je bil pri vseh društvih skoro enak. Vršili so se nagovori, deklamacije, telovadne akademije, petje, koncerti, predstave in končno slavoslovna zapri sega novega članstva. Društvo Celje je imelo sijajno slavnostno akademijo v celjskem mestnem gledališču. Društvo Hrastnik pa se je tudi spomnilo pokojnih svojih članov in na njih grobovih prižgalo 1. decembra svečke. Društva poročajo o najboljšem moralnem uspehu in o mnogostevilni udeležbi na teh prireditvah. 1. decembra 1928 se je pač okolo sokolskih društev zbralo vse naše najboljše nacionalno občinstvo, tako da smo lahko z rezultatom proslave 1. decembra tudi v celjski župi prav zadovoljni.

Žup. prosvetar.

ŽUPA MARIBOR

IZ SOKOLSKOG DRUŠTVA U VARAZDINU.

U nedelju 20. januara ov. g. održana je 25. redovna godišnja skupština Sokolskog društva u gradskoj gom. baoni. Brojno članstvo, predstavnika vojske, brata generala Draškića, župskog podstarosta dra Stjepana Stankovića i izaslanika Mariborske sokolske župe brata Strunu, pozdavi je starosta društva brat Belčić. Nakon čitanja poslanice JSS dati su izveštaji po jedinim funkcionarima društva. Tajnik društva brat Valjak izneo je opširno, lepo i iskreno celokupan rad u godini 1928. Iz tajničkog izveštaja i iz izveštaja načelnika brata Mrzljaka i prosvetara brata dra. Engelhardta proizlazi, da je društvo priredilo 3 akademije sa predavanjima i telovežbenim nastupom članstva, a jednu sa predavanjem, igrokazom i deklamacijama, zatim 1 javnu vežbu na kojoj su nastupili i vojnici 36. pešađ. puka, dva veća predavanja za članstvo i gradanstvo te više nagovora. Održane su 4 velike zabave i par društvenih večeri i čajanki. Društvo je sudelovalo kod javnih priredbi u Središču ob Dravi, Ormožu, Ptuj, Ljutomeru i Mariboru od toga 3 puta sa barjakom i fanfaram. Na sletu u Skoplju zastupali su društvo braća Svožda i Hiršl te se-

stra Stanković, koja je u ime društva položila na Kumanovu venac. Tehnički su napredovale naraštajske vrste, a znatno se povećao broj muške i ženske dece. Iz izveštaja blagajnika brata Vančka proizlazi, da se društvo finansično pojačalo.

Pošto su svi izveštaji primljeni pristupilo se izboru nove uprave pa su izabrana sledeća braća: Starosta Mladen Belčić, državni tužilac, zamenici staroste Stjepan Novaković, gradski većnik i Branko Svožda, kr. javni beležnik, načelnik Zvonko Suligoj, nastavnik gimnazije, prosvetar dr. August Engelhardt, advokat. Kao odbornici izabrani su: general Panta Draškić, komandant brigade, Josip Mrzljak, okružni načelnik u m., Nikola Metz, finacijski tajnik, Dr. Zvonimir Milčetić, sudija, Viktor Suligoj, vlasnik tiškare, Mr. Franjo Vanček, ljekarnik, Dr. Zvonko Milković, advokat, Rudolf Langstein, ravnatelj tvornice. Mr. Dušan Grims, ljekarnik, Gjuro Valjak, nastavnik građanske škole, Jože Starč, nadglednik pruge, Stjepan Ipša, obrtnik i potporučnik Svetomir Ilić. Kao zamenici izabrani su: Dragutin Miščin, gradski perovoda, Davorin Sobeslavsky, elektromehaničar. Otokar Chloupek, privatni činovnik i Stjepan Brlešnik, stolarski pomoćnik te revizori: Mr. Bogomil Maltarić, ljekarnik i Gustav Heiszig, bankovni činovnik.

Posle izvršenog izbora određena je članarina, članski ulog za gradnju doma te prinos za društvenu knjižnicu i čitaonicu, delegati za župsku skupštinu, nakon čega je skupština zaključena.

Društveni starosta brat Mladen Belčić, odlikovan je na predlog Ministra Pravde ordenom Sv. Save IV. stepena.

Jedan od najstarijih članova, višegodišnji podstarosta i kroz dve godine starosta društva brat Nikola Metz, premešten je u Zagreb. Za bratom Nikolom, njegovom suprugom, sestrom Slavom, i trim sinovima, članovima pomladka, koji su svi bili najaktivniji članovi društva i ostavili najlepše uspomene u društvu, žali sve članstvo želeći im u Zagrebu sve dobro.

IZ STAREŠINSTVA JSS

SOKOLSKI DAN 1928 (IV. ISKAZ):

a) potpuno su uplatila:

Perast, Hvar, Dvor, Kavadar, Nesvesinje, Veladuka, Čaplina, Korčula, Metković, Sv. Pavel pri Preboldu, Ljubljana I, Mirna, Kotor, Osijek, Otočac, Bela Crkva, Podrav. Slatina, Valpovo, Središće ob Dravi, Borovnica, Škofja Loka, Debar, Visoko, Prijedor, Bijeljina, Tuzla, Dalj, Križevci, Nova Gradiška, Sušak, Unec-Rakek, Rab in Solin.

b) delomično su uplatila:

Novo mesto, Pag, Varaždin, Bihać, Šoštanj, Trbovlje, Radeče, Sombor, Ziri, Sarajevo, Celje i Oplotnica.

XXXIX. SEDNICA STAREŠIN. JSS.

7. januara 1929.

Savez Ruskog Sokolstva za granicama čestita JSS-u sretnu novu godinu. Uzima se zadovoljstvom i radošću do znanja. Sokolska župa Tuzla javlja, da ima svoju glavnu skupštinu 17. februara. Komisijski ogled sletista u Beogradu za II. jugoslovenski svesokolski slet obaviće se 12. januara t. g. Od strane JSS biće prisutni starosta br. E. Gangl, načelnik br. dr. Viktor Murnik i Savezni prednjak br. L. Vrhovec. — Sok. župa Beograd ima svoju skupštinu 17. februara t. g. Ruski Sokolski Savez u kr. SHS ima svoju skupštinu 19. januara. JSS zastupaće podstarosta JSS br. Đ. Paunković.

IZ NAŠIH ŽUPA

ŽUPA OSIJEK

SOKOLSKI DAN U VINKOVcima.

Sokolsko društvo proslavilo je Sokolski praznik na vrlo svečan način. U 10.30 sati počelo je predavanje br. Jos. Crepića, zam. starešine, o značenju dana. Nakon predavanja izvršena je svečana sokolska zakletva novih članova. U 11.30 formirana je povorka, koja je prošla kroz glavne ulice grada. U 20.30 počela je zvucima sokolske koračnice svečana akademija u ukrašenom dvoranu Hrv. Doma. Sledila je pozdravna reč br. Bogdana Spornjaka, načelnika, koji je rekao: »...Svi vi, koji ste se danas ovdje okupili, da snama proslavite našu najveću sokolsku slavu, svi ste mi dokazom, da shvaćate našu zadaću ispravno, da ste dionici naše velike sokolske misli; da snama jednako osećati i da ćete u danju potrebi snama Sokolima ustrajati i u borbi za naše najveće tekovine. kojih uspeh danas slavimo...«

Posle govora održao je br. načelnik kratko slovo o značenju takmičenja i izvršio predaju takmičarskih diploma naraštajcima, naraštajkama i članovima sa župskog sleta održanog meseca juna prošle godine u Vinkov-

cima. Ukupno je podeljeno 20 diploma i lovor-venac.

Tehnički deo programa počeo je s vežbama lepezama, koje su izvela ženska deca (9) dobro i skladno; vežbe zastavicama — muška deca (9), oštro i sigurno. Društvena fanfara izvela je jednu Verdievu ouverturu. Ženski naraštaj izveo je »Maramice« elegantno i skladno. Muški naraštaj izveo je »Igru Beduina« s mističnim molitvama na opšte iznenađenje i zadovoljstvo. Članice »Petorka« ritm. vežba izvedena je dobro. Članovi — ritmički sastav — br. načelnika izveli su precizno. Članovi i članice izveli su »Narodna kola«. Igra s vežbom. Ova je vežba izazvala silno oduševljenje kod gledalaca. Muški naraštaj — kao poslednja tačka — nastupio je s gimnastičkim sastavom »Oj Sloveni...«, koji je izazvao buru odobravanja svojim disciplinovanim nastupom, tačnom i oštrom izvedbom, svom sigurnošću, snagom i okretnošću tela; što su morali i ponoviti. Program akademije završio je maršom društvene fanfare.

8. I. 1929 priredilo je društvo »Sokolsku veselicu« u čast rođendana Nj. V. Kraljice Marije. I ova priredba bila je dobro posećena te odlično aspela. Koncertni deo izvršila je društvena

Ponce s Peči v Karavankah.

ŽUPA KRANJ

ZIMSKI PROGRAM GORENJSKEGA SOKOLSTVA.

Jesenice, 1. sredi januarja 1929.

V društvih GSŽ se to zimo intenzivno goji smučarstvo (skijaštvo), ta zdrava i privlačna panoga zimskog športa. To je toliko lažje, ker je to

zimo priroda obdarila Gorenjsko z zadostno množino suhega snega. Najbolje se udeležuje v tem športu članstvo sokolskih društev: Jesenice, Koroška Bela-Javornik, Bled, Bohinj in Mojsstrana. Pa tudi v spodnjem okrožju se že snujejo sokolski smučarski odseki, med njimi najštevilnejši v Kranju. Namen župnega vodstva je, da se smučski odseki osnujejo po vseh društvih,

bohinjskimi smučarji. Glede skakalnih tekem pa se je sklenilo, da se bodo vršile najbrže še to zimo na Bledu, dan za tekme se določi kasneje. Glede odnosajev sokolskih smučarskih organizacij napram JZSS so bili vsi deležni mnenja, naj bodo od sokolske strani tudi v bodoče najboljše, da se ne bo nikomur branilo, ako bi si kdo želel izmed posameznikov verificirati pri JZSS. Glede pristopa posameznih odsekov k JZSS, pa se je sklenilo, da se na to še počaka z ozirom na razvoj smučarstva v Sokolstvu in na ukrepe starejšinstva JSS in TO, ki jih bo kot vrhovna sokolska instances zavzel v tem primeru.

CENE UMERJENE. † TOČNA IN SOLIDNA POSTREŽBA

Izdaje Jugoslovenski Školski Savez (E. Gangl). — Odgovorni urednik dr. Riko Fux. — Uređuje Redakcijski odsek. — Za oglase odgovara Vlado Simončić. — Tiska Učiteljska tiskara u Ljubljani, za nju odgovara Franc Štrukelj.